

VÄGLEDAREN

i utbildning och arbetsliv

#4:2019

I ♥ SYV

VÄGLEDNING SOM HELA
SKOLANS ANSVAR

MED FINANSIERING FRÅN

*Unik satsning av
Region Gotland på
vägledning som hela
skolans ansvar*

SIDAN 8-10

HÄLSOVETENSKAP

Ett högskoleförberedande Vård- och omsorgsprogram

Vill du vara en **VINNARE** och ha **DUBBLA** möjligheter? Är du intresserad av en framtid inom sjukvård och omsorg? Ställer du **HÖGA KRAV** på din utbildning? Då kan ett högskoleförberedande vård- och omsorgsprogram på någon av våra gymnasieskolor vara utbildningen för dig. Efter avslutad utbildning kan du gå ut direkt i arbete och jobba som undersköterska eller läsa vidare på yrkeshögskola, högskola och universitet.

Vård- och omsorgscollege i Stockholmsregionen är en kvalitetssäkrad samverkan mellan utbildning och arbetsliv. Det innebär att du som väljer en utbildning hos någon av våra certifierade skolor får en utbildning av hög kvalitet i nära samarbete med arbetslivet, Röda Korsets Högskola, Stockholms Universitet, Kungliga Tekniska Högskolan och Karolinska Institutet.

Du får kunskaper i sjukvård, omvårdnad, medicin, hälsovetenskap, teknik i vården och interkulturell kompetens, kroppen i ett helhetsperspektiv – biologiskt, psykologiskt och socialt. Du får även lära dig hur du bemöter människor som är i behov av vård och omsorg. Allt i nära koppling till både arbetsliv och forskning.

Teori varvas med praktik och du får jobba i projekt, göra intressanta studiebesök och fältstudier. IT och teknik är integrerat i lärandet. Vi har ett globalt perspektiv på undervisningen och samverkar med andra länder, bl.a. i form av utbyten, praktik och studiebesök. På våra skolor är elevers inflytande och idéer viktiga i skolutvecklingen.

Utbildningen öppnar karriärvägar. När du gått klart kan du antingen välja att jobba som undersköterska eller läsa vidare på yrkeshögskola, högskola och universitet. Du får även med dig ett diplom från oss, som är meriterande vid anställning.

FÖR DIG MED HÖGA KRAV

Läs mer om utbildningen och våra skolor på www.vocsthlm.se

VÅRD
och
OMSORGS
college
REGION STOCKHOLM

Redaktörens rader

A

rade läsare,

Tiden går fort och efter att förra numret gavs ut har både IAEVG-konferensen i Bratislava och vår egen nationella vägledarkonferens gått av stapeln. Båda konferenserna har varit intressanta och gett en hel del nya lärdomar. Kan också konstatera att Bratislava var en väldigt trevlig bekantskap och jag kan utan tvekan tänka mig att åka tillbaka med nära och kära för att se och uppleva mer av omgivningarna. Vädret bidrog till upplevelsen förstås – vi hade plus 20-25 grader på dagarna.

Ni får några IAEVG-rapporter i detta nummer, men en hel del i nästa också eftersom vi nu i första hand ska rapportera från vår egen konferens. Det var en konferens som lämnade avtryck hos många av deltagarna tror jag. Säger bara Tobias Karlsson och Sara Lund så tror jag att många har en ny eller kanske förnyad syn på mod och utanförskap. För det handlar om att vara modig när man vågar bjuda på sig själv och sin historia utan fallskärmar och om konsten att betrakta samhället och sig själv utifrån för att sedan kunna förmedla det på ett trovärdigt och genuint sätt.

Förutom från det jag nyss nämnt så hittar ni bokrecensioner, hur man kan jobba med att bryta könsmonster, lyfta fram teknikintresse och om Gotlands storsatsning på Vägledning som hela skolans ansvar. Det blir också mer från årets SSA-konferens - om kompetensförsörjning och en fortsättning på de skoluppror och skolmarscher som äger rum i landet. Men mycket handlar om mod – mod i vardagen, mod att bryta normer och könsmonster, mod att lyssna till den egna rösten och mod att arbeta på de svagas sida, den sociala rättvisan.

Mod kan förstås se ut på olika sätt – tänker då på ett föredrag som jag hörde för något år sedan – Renata Chlumskas. Hon beskrev hur hon bestigit Mount Eve-

rest, utan syrgas och sen cyklade hem till Sverige! Efter det har det blivit ytterligare bedrifter, som ”Seven Summits”, att bestiga den högsta toppen på varje kontinent och att paddla kajak runt USA 1800 mil. Här handlar det om att göra extrema saker, i miljöer som vi aldrig kommer i närheten av. Nu förespråkar jag inte att vi ska göra såna här extrema saker men det kanske är så att vi ska utmana oss själva, mer ofta. Vi kanske ska känna oss ”rädda” lite oftare?

Oavsett om man heter Renata Chlumaska, Tobias Karlsson, Sara Lund eller Claes Schmidt så har de något viktigt att säga oss. Om man tar med sig små korn av deras mod i vår vardag så kan det ske oväntade och positiva grejer. Du kanske inte ens behöver göra sådant som känns skrämmande, kanske bara sånt som känns liite obehagligt. Ställ den där besvärliga frågan, ring det där jobbiga samtalet, gör det du tänkt göra men som aldrig blev av eller prata med någon som du normalt aldrig pratar med. Låt oss prova och se vad som kan hända!

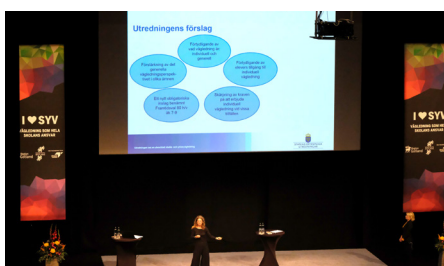
Mer mod i vardagen och en god jul och ett gott nytt år tillönskas er från oss i tidningsredaktionen och alla i styrelsen.

**Agneta
Söderlund
redaktör**

5 Vägledare från Sundsvall och Sandviken på kollegialt lärande i Norrtälje

6 Gymnasiebehörigheten från grundskolan fortsatt stabil

8

UNIK SATSNING

Den 28 oktober storsatsade Region Gotland på att ge all skolpersonal i regionen fortbildning i vägledning som hela skolans ansvar

12 Var rädd om din kärnkompetens, skriver Leif Andergren i en insändare.

13 Ett välkommet tillskott i vägledarens boksamling

14 Kompetensförsörjning och mismatchning på SSA

16 Könstereotypa yrkesval och teknikkarriärer

19 Företagen i Uddeholm satsade på samarbete med skolan för att lyfta fram teknikintresse

24

SVF KONFERENS

Lena Collin var årets moderator på den årliga Vägledarkonferensen anordnad av Sveriges Vägledarförening. Läs allt om konferensen här!

26 Omvärldsanalys av Sofia Rasmussen

27 Livet är inte en dans på rosor, men på scenen dansade Tobias Karlsson

32 Vad tänker årets hedersmedlem på egentligen? Mia berättade på Vägledarkonferensen

38 DO berättar mer om vad diskriminering egentligen är och vad lagen säger

40 Myndigheterna berättar mer om valideringsstöd

46 Arbetsförmedlingen banar väg för vägledning genom VR-teknik

48 Rockcamp bjöd in till studiebesök i gruvan

50 Skolmarschen genomfördes på tretton orter i landet. SYVupproret deltog med bra uppslutning

52 IAEVG i Bratislava lockade över 500 vägledningsentusiaster från 46 länder

66 Ny mastersuppsats studerar barns tidiga yrkesaspirationer

68 Böcker om PRAO som riktar sig till de yngre barnen

OMSLAGSBILDEN

Region Gotland storsatsade på en heldag under parollen "I Love SYV - Vägledning som hela skolans ansvar".

FOTO: DAVID SPAK / SYVUTVECKLING.SE

Vägledare spanade in Norrtäljes digitala arbete

Studie- och yrkesvägledare från Sundsvalls och Sandvikens vuxenutbildning har varit på studiebesök på Norrtälje vuxenutbildning. Huvudsakliga syftet med besöket var att lära sig mer om hur Norrtäljes studie- och yrkesvägledning arbetar med digitala verktyg.

Lars Hugsén, studie- och yrkesvägledare i Norrtälje, höll i studiebesöket och visade olika digitala verktyg som används i vardagen inom vägledning. Diskussionerna handlade bland annat om att det blivit vanligare att eleverna använder sin smarta telefon för att ta reda på information och om hur vi som vägledare kan möta eleverna där de

är. Det finns verktyg som kombinerar att vägledaren kan kommunicera via datorn till eleven som sitter med sin telefon. Det finns även olika interaktiva sätt att visa saker online där eleven kan få se i realtid vad vägledaren visar om hemsidor som exempel. Under studiebesöket fick vi även prova att använda dessa verktyg för att kommunicera mellan varandra via datorn och mobilen, mycket uppskattat! Anna Falkdahl, Siv Aronsson, Annie Englund, Julia Jonsson och Marie Weckström tackar Norrtälje vuxenutbildning och Lars för ett lärorikt studiebesök.

Redaktionen
info@vagledarforeningen.se

SYVar twittrar

@syvjenny: Jag arbetar som syv och ingen, INGEN, av eleverna vid hgst har under de senaste åren haft några funderingar om att arbeta inom #skolan, det har kommit att anses som ett dåligt arbete: Läget är allvarligt för det svenska utbildningssystemet. Läger är allvarligt för Sverige.

@ceciliamedina_: Så länge förutsättningarna ser ut som de gör kommer syv förbli ett bristyrke. Behovet av kvalificerad vägledning är enormt och lär inte minska när arbetslösheten stiger. Just sayin'...

@TinaTincam: Hörde häromdagen att ett gymnasieavhopp berodde på att en hamster dött. Den har jag aldrig hört förr #gymnasieval #vadgörsyv #djurvård #avhopp #omval

@syvdavid: Praktikantens första dag. Vi bekantar oss med skolan och personalen. En ny generation vägledare formas. #vadgörsyv #syv #handledare

Gymnasiebehörigheten i princip oförändrad

Andelen niondeklassare som är behöriga till gymnasieskolan ligger på en stabil nivå, däremot varierar skillnaden i behörigheten mellan olika elevgrupper, uppger Skolverket.

Behörigheten till gymnasieskolan är i princip oförändrad, uppger Skolverket i ett pressmeddelande. Däremot kan man se att skillnaden i behörighet varierar mellan olika elevgrupper. För elever med högutbildade föräldrar ligger behörigheten 17,1 procentenheter högre än bland elever som har föräldrar med kortare utbildning.

– Resultaten bekräftar vår bild av vad som behöver göras i svensk skola. Bristen på lärare, skolsegregationen och styrningen på lokal nivå är ödesfrågor som måste hanteras för att ännu fler elever ska lyckas i skolan, säger Peter Fredriksson, generaldirektör på Skolverket, i ett pressmeddelande.

Skillnaden mellan pojkar och flickor minskar

I våras avslutade drygt 112 000 elever årskurs 9. 84,3 procent av eleverna var behöriga till ett nationellt gymnasieprogram. I fjol var motsvarande siffra 84,4 procent. I våras var 85,8 procent av flickorna behöriga jämfört med 82,9 procent av pojkarna. Andelen behöriga flickor minskade med 0,8 procentenheter

FOTO: DAVID SPAK / SYVUTVECKLING

medan pojkarnas behörighet ökade med 0,5 procentenheter läsåret innan. Skillnaden mellan flickor och pojkarna har minskat de senaste åren.

– I statistiken kan vi se att gapet mellan flickor och pojkarna minskar. Pojkarnas behörighet till gymnasiet ökar medan flickornas minskar. Att könsskillnader minskar är något positivt, men det är förstås inte bra att flickornas resultat gått ner något, säger Peter Fredriksson.

Föräldrarnas utbildningsnivå och elevernas migrationsbakgrund påverkar

92,8 procent av eleverna vars föräldrar har eftergymnasial utbildning är behöriga till gymnasieskolan jämfört med 75,7 procent av eleverna vars föräldrar har högst gymnasieutbildning. Även migrationsbakgrunden har en påverkan på behörigheten.

Skolverket skriver att elever födda i Sverige i större utsträckning är behöriga till gymnasieskolan jämfört med utrikesfödda elever. Skillnaden är större om eleverna har kommit till Sverige innan ordinarie skolstart jämfört med elever som kommit till Sverige under skoltiden.

– Behörigheten till gymnasiet skiljer sig fortsatt mycket mellan olika elevgrupper. Bland annat har det stor betydelse vilken utbildningsbakgrund som elevernas föräldrar har. Men skolans och undervisningens kvalitet har också stor betydelse. För att utjämna skillnaderna behöver skolan exempelvis snabbt sätta in olika former av stöd till elever i behov av det, säger Peter Fredriksson.

Redaktionen
info@vagledarforeningen.se

Viktigt meddelande

Meddelandet gäller dig som får medlemskapet betalt av din arbetsgivare - anställd inom offentlig verksamhet, kommun, region, statligt och så vidare.

Nya regler gäller för att vi ska kunna fakturera för ditt medlemskap. Sedan april 2019 är det krav på elektronisk fakturering.

För att ditt medlemskap ska bli betalt och fortsätta gälla behöver Sveriges Vägledarförening snarast få in följande information: arbetsplats, fakturaadress, organisationsnummer och eventuell referenskod som arbetsgivaren har vid fakturering.

Detta behöver vi få in till oss snarast, tack för hjälpen!

Skicka uppgifterna till: anita.edvinsson@gmail.com

Vägledare på

Instagram

1 570

Inlägg är taggade med #studieochyrkesvägledare på Instagram.

GOTLAND STORSATSAR PÅ VÄGLEDNING

Det är höstlov. Skolkorridorerna ekar tomma, men på konferensanläggningen Wisby Strand, kan man ana en viss aktivitet. Det droppar in lite lärare, lite vägledare och lite politiker. Snart hörs sorlet från 750 personer, hela Region Gotlands skolpersonal. Projektet Kompetenta Gotland har anordnat en heldagskonferens med fokus på studie- och yrkesvägledning som hela skolans ansvar. Något som kan klassifieras som en helt unik satsning.

Det är morgon den 28 oktober. Det är första dagen på höstlovet för eleverna på Gotland, men för skolpersonalen på ön är det en vanlig arbetsdag. Eller vanlig och vanlig. Den här morgonen är alldeles speciell. Den här morgonen samlas hela Region Gotlands skolpersonal på Wisby strand för att under en hel dag få ta del av spännande föreläsningar och seminarier om studie- och yrkesvägledning, som hela skolans ansvar. Under parollen "I Love SYV" har Region Gotland med projektet Kompetenta Gotland samlat till en heldagskonferens. Inbjudna är förutom skolpersonalen forskare, politiker och

kända föreläsare från olika delar av landet. Alla med en gemensam nämnare. Studie- och yrkesvägledning.

Det pågår ett arbete med studie- och yrkesvägledning som hela skolans ansvar på Gotland, men den här dagen ska hjälpa alla skolor på ön att komma igång med vägledning. På Region Gotlands hemsida står att läsa: "Eleverna behöver utveckla kunskaper både om sig själva och om olika valalternativ under sin skoltid för att kunna göra väl underbyggda studie- och yrkesval. Studie- och yrkesvägledning är hela skolans ansvar – inte bara ett uppdrag för studie- och yrkesvägledaren, utan något som ska integreras även i undervisningen." Gotlands satsning är en unik satsning på vägledning.

FOTO: DAVID SPAK / SYVUTVECKLING.SE

I ♥ SYV

VÄGLEDNING SOM HELA
SKOLANS ANSVAR

Region
Gotland

MED FINANSIERING FRÅN

tillväxt
verket

Kompetenta Gotland

Det finns ett stort behov av god och hållbar kompetensförsörjning på Gotland. Projektet Kompetenta Gotland drivs av Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen och har fokus på att höja utbildningsnivån på Gotland. En av delaktiviteterna i projektet rör skola och arbetsliv. Projektet inleddes 1 juni 2017 och avslutas 1 november 2020. Den totala projektbudgeten är 8 370 700 kronor och finansieras av Tillväxtverket och Region Gotland inom ramen för Hållbara Gotland, som är ett nationellt uppdrag där 100 miljoner kronor har avsatts för att genomföra insatser för en hållbar regional tillväxt och näringslivsutveckling på Gotland.

Vägledaren var på plats under Kompetenta Gotlands heldag på Wisby strand, där studie- och yrkesvägledningen stod i fokus. Vi har träffat Susanne Svensson, som inom ramen för projektet Kompetenta Gotland är verksamhetsutvecklare skola/arbetsliv. Susanne är i grunden studie- och yrkesvägledare i den samlade vägledarorganisationen i Region Gotland. Hon har en bakgrund som lärare i årskurs 1-7 och tog sin lärarexamen 1998. Sedan juni 2012 kan Susanne även titulera sig examinerad studie- och yrkesvägledare efter att hon läst den överbyggande kursen på Umeå universitet. Karriärbytet är absolut inget Susanne ångrar.

– Att karriärväxla vid 39 års ålder är en av de bästa saker jag har gjort!

Hur kommer det sig att Region Gotland genom projektet Kompetenta Gotland valde att satsa storskaligt på kompetensutveckling inom studie- och yrkesvägledning?

– Idéen om att ha kompetensutveckling för alla pedagoger och rektorer står inskrivet i vårt projekt från första början. Dock hade vi tänkt ha många fortbildningsdagar under alla tre åren med färre deltagare varje gång och att denna dag vi hade nu skulle vara ”the grande finale”. Med massor av fler goda exempel från våra skolor lokalt, typ lite av kollegialt lärande.

Projektet Kompetenta Gotland startade i juni 2017 och Erik Bäckström, som är projektledare, och jag bad tidigt om att få många avsatta dagar för att fortbilda alla rektorer och pedagoger. Den enda dagen som fanns tillgänglig för att samla alla pedagoger blev nu den 28 oktober 2019, säger Susanne.

Innan den stora dagen på Wiby strand har Susanne och Erik varit och besökt nästan alla grundskolor i regionen för att samtala och prata om skola-arbetslivsarbete samt hela skolans ansvar för studie- och yrkesvägledning.

– Vi har haft fortbildning för rektorer i regionens grund- och gymnasieskolor plus en fortbildningsdag för hela Komvux. Flera skolor har haft ett påbörjat arbete med att skapa en lokal plan för sitt SYV-arbete, medans andra skolor har inte haft något arbete alls. Så för en del skolor blir nog denna dag ett startskott med sin skolans arbete kring studie- och yrkesvägledning, säger Susanne.

Hur upplevde du att dagen fortlöpte?

– Det gick jättesmidigt och med hjälp av den proffsiga personalen på Wisby Strand gick allt som smort. Vi hade gjort ett körschema och det gick precis som vi hade tänkt, dock hade vi ju varit igång med planeringen ända sedan januari! Vår moderator Julia Bendelin tyckte jag dessutom gjorde ett fantastiskt arbete med att hålla ihop allting och få till en röd tråd genom dagen.

Hur kändes det att stå på scenen inför 750 personer, allt ifrån lärare till politiker och inviga dagen?

– Riktigt kul faktiskt! Bländad av alla strålkastare såg jag bara de första 10 raderna (och tur var väl det!)

JAN KÄLLSTRÖM, REKTOR PÅ FÅRÖSUNDSSKOLAN TAR EMOT EN "SYV-STARTBOX" AV SUSANNE SVENSSON. TILL HÖGER I BILD ERIK BÄCKSTRÖM, PROJEKTLEDARE. FOTO: DAVID SPÄK / SYVUTVECKLING.SE

och tur var kanske också att jag blev ombedd ca 10 minuter innan att gå upp på scenen och presentera mig. Hann inte ens bli nervös!

Vad fick du för känsla av dagen? Fick du någon känsla av vad deltagarna tyckte om dagen?

– Min magkänsla är att de allra flesta tyckte att det var lyxigt att få komma på en sådan här dag, med fika och lunch och många meriterade föreläsare och att faktiskt få komma ifrån skolområdet lite. Tror många kände att de var "satsade" på och att vi gjorde detta för att inspirera dem. Sedan har vi precis skickat ut en utvärdering till 740 personer som det ska bli jättespännande att följa.

Vad vill Kompetenta Gotland att alla deltagare ska ta med sig från dagen, om du får lyfta två saker?

– Vi önskar att alla ska ha fått en samsyn kring vad studie- och yrkesvägledning är och vad detta kan bidra med för eleverna! Vi vill också

att deltagarna har med sig många inspirerande exempel till sina lektioner, skolor och nämnder. Ett av projektets huvudmål att få till ett delat ansvar kring skola-arbetsliv och studie- och yrkesvägledning och vi hoppas att detta blev en start på det arbetet.

SYV-startbox till alla skolor

Som avslutning på dagen fick alla skolor på Gotland en "SYV-startbox" med lite smått och gott, bland annat boken "Studie- och yrkesvägledning, hela skolans ansvar" som läraren Charlotta Granath skrivit. Jan Källström, rektor på Fårösundsskolan fick komma upp på scenen och ta emot sin skolas "SYV-startbox" som överlämnades av Susanne Svensson. På scenen vid överlämnandet stod också projektledaren Erik Bäckström.

David Spak
david@syvutveckling.se